

ORAȚEA MARE (NAGYVÁRAD)
10 Martie st. v.
22 Martie st. n.

Ese în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 10.

ANUL XXI.
1885.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Ariciul.

— Din „Marele Etimologic al limbei Române”. —

1. *Ariciu*, s. m., hérisson; un mic mamifer insectivor, acoperit ca peri cu țepușe lungi și tari.

Când își ascunde sub sine capul și picioarele, ariciul ne apare ca un mare ghem spinos pe care nu poți pune mâna și de care cu frică se feresc animalele. De aci pe de o parte dicătorea românească: „Ariciul cu meșteșug se prinde și vrabia cu meu” (Pann, Prov. II, 125), — ér pe de alta parte se dice la noi: „s’a făcut ghem ca ariciul”, — ér în Transilvania: „s’a șgulit ca un ariciu” (Sibiú, Orlat.)

Poporul crede că: „decă se impunge cineva cu ghimpii ariciului, carnea cea rănita cõce de noue ori, până ce se vindecă” (Teleorman, com. Pirlita, invetăt. N. Frițescu). În basme monstrul numit Mama-pădurii se descrie în următorul mod: „Ea avea numai un ochiu cât un talger, capul ca o căpiță, coșile ca măturõiele, pèrul ca aricele, dinții ca secerele, degetele ca țepõiele, unghiile ca cõsele, picioarele ca rașchitõre . . .” (Galati, Mavromol, Starețul G. Teodorescu).

Când ariciul pășese, încet și mândru, nimic nu-l zugrăvesce mai bine, decât cimilitura poporană cu care și-l potrivește Românul:

Merge pașa pe țițe
Cu trei mii de sùțițe.

(Revista populară 1884, p. 45.)

O alta ghicitõre despre ariciu: „am un moș bètrân și urcă aricii la del”, (Ispirescu, Pilde, 43), unde se face alusiune la mersul lui cel greoiu și la ghimpii sei.

Destul de apèrat prin puternica-i armură, ariciul caută să se asigureze și mai bine în cuibul ce-și sapă printre buruieni sub pământ, unde pare a fi atât de mulțumit cu al seu și numai al seu, încât un proverb românesc ne sfătuesce a-l imita fără a rivni la palaturile altorã: „Te resfată într’al teu ca ariciu ’n cuibul seu”. (Pann, Prov. I, 136.)

Ariciul fiind simțitor la zingănitul metalului, care-l pune ’n mișcare ca și când ar danță, copiii iau un clește și un vâtraiu seu o lingure, le lovesc cu șgomot și cântã:

Ariciu, ariciu,
Pogoricu,
Mergi la mórã
De te ’nsorã

Și ia fata lui Ciórã
Cu cercei
De ghiõcei,
Cu mârgele
De surcele!

(Ilfov, Prahova, Dolj.)

În unele localități figurézã pentru „pogoricu” seu „pogonicu” epitetul nu mai puțin curios de „mogoricu”.

Românii nici odatã nu omõrã pe ariciu, nu numai pentru cã el stèrpesce unele insecte și prinde chiar șõreci, dar mai cu sêmã fiind cã jocã un mare rol în cosmogonia poporanã. Deja la vechii Greci ariciul erã privit ca cel mai sciutor din tõte animalele. (Gubernatis, Zoolog. mythology, II, 11), în cãt nu e de mirare decã Românul îi atribue zidirea lumii. „Ariciul a urzit pãmèntul împreună cu Ddeu” (Teleorman, com. Trajan, invetăt. M. Ștefanescu.) „Ddeu a trimis pe ariciu d’a urzit pãmèntul” (Muscel, com. Dimanesci, preot. P. Dobrea). „Ariciul se dice cã ar fi urzit pãmèntul cu Ddeu”. (Dolj, com. Bodãescii, invetăt. I. Georgescu.) „Ariciul a fost întrebat de Ddeu la facerea lumii și pentru aceea e pècat sã se omõre”. (Prahova com. Filipesci, invetăt. C. Dermonescu și com. Mălãesci, preot. G. Voiculescu.) Așã se crede de dincolo și dincõce de Oit, põte și pe aiuri.

Biserica însè numèrã pe acest urzitor al lumii printre animale spurcate. Pravila dela Govora 1640 f. 49: „Cine va mncã lup seu vulpe seu cãne seu pisicã seu ariciu seu pãls seu nevestuicã seu vereriță și și altele cãte sânt necurate”.

Mai adaugãm, cã ariciul scõte un glas, pentru care Românii, cel puțin cei de lângã Bãrlad, posedã un termen special: „põrcul gurlue seu prohoesce, lupul urlã, vulpea latrã, ariciul forcãesce”. (Tutova, com. Frunțeni.) Tot în Moldova se dice „forcãesce” și la glasul viezurelui (Tecuciu, com. Rãchitõsa.) Sã se observe cã în vechile glossare slavo-române se confundã „ariciu” și „viezure”. (Cuv. d. bètr. I, 310.)

Prãsila ariciului se chiamã „pui de ariciu” seu „aricei”. Culcușul lui se dice „cuib”.

Fonetica: arici și aric în doue silabe, seu ariciu și aricu în trei, excețiõnalmente aric, ca în descrierea Mamei-pãdurii; în macedo-romãna trisilabic ariciu și aritzu; în Transilvania, pe alocuri se rostesce „hariciu” (Fãgãraș, com. Cõpãcel), cu o aspirațiune inorganicã ca în harnasar, harbure etc.

Etimologia: *hericiu* m., cu obișnuita perdere a aspirațiunii și cu trecerea inițialului *er-* în *ar-* ca în *ar-*

gat, aramă, Ardél și altele. Aceeaș trecere în dialectul dela Nizza: aris = „hérisson”. Ital. riccio, sard. rizzu, sp. erizo etc. Fr. hérisson vine dintr'o altă formă latină hericionem.

V. Aricioica. Hariciu. Mama pădurii. Mogoriciu. Pogoriciu. Cicóra. Vieđure. Forcăesc. Puiu. Cuib. Urđire.

2. *Ariciu*, s. m. héřēs, une espèce de artre; o bôlă de pele, care dă acesteia un aspect solđos.

Lex. Budan 31: „ariciu, o sgrabunță, primesdiôsă”.

De aci adiectivul „aricit”, care ne intimpină deja în vechile texturi.

Dosofteiu, Sinex. 1683, ghem. 18, despre St. Marie din Alesandria: „Se duse la pustie adâncă de șeđu șese luni acolo, unde sânt țințarii mari ca vespele, de-l impungia și-l potricălia de-a scos verc peste tot trupul; și după șese luni decă ș-au vinit la chilie, numai de pe grai se cunoscea, atâta eră de schimosit și orbalcit peste tot trupul cât sēmēnă cu piialia pilului, așă-i eră pelița aricită”.

Istoria: Ca materie derivă dela ariciu-herisson; ca sens se apropie de numele tehnic al acestei bóle „erpes-șerpe. Despre legătura semasiologică între „șerpe” și „ariciu”, probă greul „exis-șerpe, lângă „exinos-ariciu, scandin. „egel” lipitóre și igull „ariciu”, armén. ozni „ariciu” față cu zend. azi „șerpe” etc. „On ne s'étonnera pas que le hérisson soit comparé à un reptile, car il rampe plutôt qu'il ne marche” (Pictet, Orig. indo-europ. ed. 2 I 1 p. 570.)

V. Vârc.

3. *Ariciu*, s. m. arêtes; o bôlă de picior la cai, ca și când ar fi o scôrță virtôsă și colțurôsă.

De aci verbul „aricesc”, adiectivul „aricit” și substantivul „aricelă”, pe lângă cari Cihac (I, 16) aduce „aricitură” și „aricire”, mai adaugând totodată că numele acestei bóle s'ar întrebuiță numai la plural: „arici”, ceea ce nu e exact.

Manuscriptul de medicină populară din sec. XVIII în Archivul statului: „Aricela cailor. Când vr'un cal este aricit la picior, să iai o scárnă de om în care să pui piper mult pisat și să-l oblojesci că se tãmduesce”.

Sinonimica: *ariciu* se đice când bóla ajunge a fi în stare cronică, în stare acută, aricelă; aricela se vindecă, ariciul — nu, astfel că pěrul nu mai cresce pe piciorul cel beteg.

Istoria: Cuvântul pôte să nu derive d'a dreptul din „ariciu-herisson”, — ci din lat. arista, termen veterinar special pentru acesta bóla, de unde apoi ariciu prin așă numita etimologie poporană.

V. Cal. Molină.

4. *Ariciu*, s. m. une espèce de maladie bovine; un fel de bóla între unghii la boi și vaci.

Cuvântul e cunoscut mai ales în Transilvania. (Făgăraș, Hațeg.)

Pôte să fie o traducere relativemente modernă din Igel-„ariciu”, numele german al acestei bóle.

5. *Ariciu*, s. m. Echinops, boulette; nume de plantă, întrebuițat, mai în specie la Români din Bănat.

Dl S. Manguica (Botanica românească, în „Familia”, 1874, p. 586) constată esistența și esplică originea acestei numiri:

„În 23 sept. 1874 fiind eu într'o comisiune ambulatóre, de pădure în procesul urbarial al comunei Gherliște și ajungând comisiunea la punctul mai înalt în pădure, la livada numită „Polumb”, vėđui în liveđă un loc plin de acesta plantă. Deci întrebai pe 6 locuitori din Gherliște, cari așteptau acolo, cum se chiamă

aceea plantă, la ce ei respușeră: „*Ariciu*, de oră-ce este invělită ca un ariciu și decă i rupi cõda (trupina), apoi nu scii unde i este capul”. De față a fost dl At. M. Marienescu, Ión Popovici, Ivașcu parocul, apoi Pavel Lepa judele comunal din Gherliște. La vr'o doue đile după acesta vinind înapoi în Oravița, am căutat în vorbăriul etimologic botanic, ce însemnăză grecesce: „echinops” ? și spre mare surprindere a mea am aflat, că „echin” însemnă ariciu și „ops”, prospect, formă. Drept aceea numirea românească de „ariciu” a acestei plante, trebuie să fie fõrte vechie și tradițională, de órece corespunde conceptului vechiu grecesc și nu pôte fi numire de întemplare.

Să se noteze, că și franțozesce acesta plantă se chiamă „tête herissonnée”.

6. *Ariciu*, n. pr. nasc. loc. se chiamă un sat în Rimnic-Sărat, care se numia înainte Puțul-ariciului (Fruňdescu, 11.)

7. *Ariciu*, n. pr. masc. pers., din care pe de o parte s'a nãscut porecla „Aricescu”, adeca fiul unuia numit „Ariciu”, er pe de alta numele topic Aricescu, adeca posteritatea colectivă a unuia numit Ariciu, precum se chiamă doue sate în Prahova (Fruňd. II.)

Arice, s. m. în formă în loc de *ariciu*. V. Ariciu.

Ariciõica, s. f., hérisson femelle; ariciu de partea femeiescã.

Ariciõica ocupă un loc fõrte interesant în mitologia poporană română. Numai prin concursul ei se pôte descoperi fabuloșa plantă numită Erba feleror (Eisenkraut, Ferraraia,) la atingerea căreia ferul se sfărãmă în clipã.

„Erba feleror, poporul îi mai đice a ferului, se crede a fi o buruienă ce se găsește printre alte erburi și cu care se pôte stricã séu descuiã ori ce incuietură; este de colóre roșie-argintie; spre a o găsi, trebuie a îngrădi bine cuibul unei ariciõice și a pune la gard un lacat; venind ea și neputend întrã la puț va ațergã și va aduce acea erbã, care se va găsi apoi la ușa îngrăditurii”. (Tutova, com. Frunțișeni, invet. I. Cioban.)

Cu prē puține variațiuni, legenda circulează tot așă în Covurlui (com. Foltesci), în Tecuciu (com. Corod), în Gorj (com. Polovragi), în Olt (com. Gura boului), în Rimnic-Sărat (com. Timboesci), în Teleorman (com. Răcosă), în Prahova (com. Mălăesci), în Brăila (com. Albotesci) etc. precum și la Români de peste Carpați (Făgăraș, com. Vaidarecea, Copăcel etc.)

Deja Enachița Văcărescu (Poes. 337) a descris a-cesta credință poporană atât de respândită:

— Am să v'arăt o minune . . .

— Ce este minunea? spune!

— Ve rog, n'o luați drept glumă!

Trei aricei fără mumă

I-am închis cu ingrigire,

Să n'aibă loc de eșire:

Numai prin ușă se pôte

Ei d'acolo a se scõte.

Lacătul nu se descue

Nici cu chee, nici cu cue.

Ariciõica mâniațã

A fiarelor erbã cata,

În tot felul se muncesce

Până 'n sfērșit o găsește,

Buruiana e micșorã,

Ca rubinu roșiorã,

Deschide curã o aduce

Iși ia puii și se duce . . . etc.

La vechii Romani, nu aricióica, ci g h e u n ó i a este aceea care descoperia Iérba-ferelor. (Plin H N. X 20.)

Istoria: In Bănat se dice „aricioe“ și chiar „aricione“, adeca „ariciu“ urmat de sufixul — oie — one, cătră care forma „ariciócă“ mai adaugă un al doile sufix — că. In prima jumătate a secolului XVI cată să mai fi esistat și 'n Țera Romănescă, cel puțin in regiunea Mehedințului „aricóne“, după cum esistă atunci „lupóne“, in loc de actualul „lupóică“. (Cuv. d. bėtr. I p. 242.)

V. Erba-férelor.

B. P. Hășdėu.

Pe pat in grea durere . . .

Pe pat in grea durere,
Plângend neincetat,
Aud șoptind prin s'ere
Voci line efemere:
„Iubitul te-a 'nșelat“

E vis? . . . Visul me dóre,
Ah! El nu m'a uitat.
Voci line 'n depărtare
Respund cu intristare:
„Iubitul te-a 'nșelat“.

Amară suferință
Să cugeți nencetat,
La-acea crudă ființă,
Ce fără de credință
Perfid te-a 'nșelat!

Maria Suciú.

F a b r i c a n t u l d e f e r .

(LE MAÎTRE DE FORGES)

— Piesă in 4 acte și 5 tablouri de Georges Ohnet. —

PERSÓNELE :

Moulinet.
Filip Derblay.
Bachlin.
Ducele de Bligny.
Baron de Préfont.
Octav.
Generalul.
Gobert.
Doctor Servan.
Prefectul.
De Pontac.
Iean.
Un lucrător.
Un servitor.
Clara de Beaulieu.
Atenaisa.
Marchisa de Beaulieu.
Baróna de Préfont.
Susana.
Brigita.

Insemnare: Tóte indicațiunile sânt luate după stânga și drepta spectatorului.

ACTUL I.

(Un salon in castelul lui Beaulieu. — Portă-ferestră in fund dând pe o terasă de unde se zăresc munții „Jura“ in dosul căroră se vede cerul fórté limpede. — Mobile Ludovic XV, „gris à filets“ și zidurile acoperite de lemnărie sură. — Ușa la drepta și la stânga cu perdele. — Mésa mare in mijloc puțin spre stânga, de fie-care parte un scaun cu spate. — In primul plan la stânga aprópe de decor, un fotoliu rădėmat de un paravan cu trei despărțituri; inaintea fotoliului un gherghaf de tapiserie. — Pe I-iul plan la drepta o canapea; in aceeași parte și in lungimea decorului un piano cu scaunul lui; intre piano și ușa cu perdea dela drepta, un scaun. — De ambele părți a ușei din fund câte o colonă cu vase de flori; pe piano bucăți de musică și un vas conținend o plantă. Pe mėsă un clopoțel, o mică jardinieră plină cu flori, un album de fotografii. — La drepta ușei din fund un fotoliu.)

Scena I.

MARCHISA, BARONA, CLARA.

(La ridicarea perdelei Clara șede lungită intr'un fotoliu, inaintea ferestrei deschise, ea ține o carte deschisă pe genunchi. Marchisa și barona lucrěză. Marchisa șede pe un fotoliu in planul I-iu din stânga și tapiséză. Barona șede pe un scaun dela stânga mesei și brodéză.)

MARCHISA (*după ce a privit pe fiica sa un moment*).
Clara . . . Clara . . .

CLARA (*intorcėndu-se incet*). Mamă?

MARCHISA. Ce faci acolo, tristă și gânditóre?

CLARA. Nimic, mamă.

MARCHISA. Aide, copila mea, nu sta la o parte, vino lângă noi, vorbesce-ne . . . te rog.

CLARA (*se scólă, apoi după o pauză*). Aerul acest cald m'a amortit! (*s'apropie incet de mama sa*). Căt timp e decând n'am primit scrisori dela St. Petersburg?

MARCHISA (*după ce a schimbat o privire cu baróna*).
Aprópe doue luni.

CLARA (*cu tristėtă*). Doue luni, da!

BARONA. Pentru ce gândesci ne 'ncetat la acėsta și-ți torturezi mintea?

CLARA. La ce vrei să me gândesc, decă nu la logodnicul meu? Și cum nu mi-aș torturá mintea, după cum dici, pentru a găsi motivele tăcerii sale?

MARCHISA. Mărturisesc că e greu de a o esplică. Ducele de Bligny, nepotul meu, după ce a petrecut 8 zile lângă noi, anul trecut, a plecat promițėndu-ne de a se rentórcé la Paris, pe timpul iernei. Mai intėi ne-a scris că complicatiuni politice il rețineau la postul seu in Rusia, in urmă supt pretecest că érna trecuse, el așteptá véra pentru a se rentórcé in Franța. Véra sosi, dar ducele de loc. In fine etă-ne in tómnă, și Gaston nu ne mai dá nici cel puțin preteceste; el nu-și ia nici ostenėla de a ne scrie. Scumpele mele fete, totul degeneréză: ómenii din lumea nóstră nu mai seiu a fi politicoși.

CLARA. Cu tóte acestea, dec' ar fi bolnav? Decă n'ar puté să ne scrie?

MARCHISA. Ne-ar fi prevenit dela ambasadă.

BARONA. Mama ta are dreptate . . .

CLARA. El imi promisese atăt de mult de a veni să petrecă érna la Paris și eu care imi făceam o veselie așá de mare de a me regási cu el! Aș fi triumfat de succesele sale, și el ar fi remarcat póte a le

mele. Trebuie să mărturisesc, mamă, că el nu e de loc gelos. Și cu toate acestea ori unde am fost, eram foarte mult admirată. Aci chiar, în acest pustiu de Beaulieu, adorațiunile nu mi-au încetat, până chiar și vecinul nostru, fabricantul de fer . . .

MARCHISA Dnul Derblay?

BARONA. Oh! asta se vede destul de bine, mătușă. Dela prima sa vizită la castel, sunt acum 15 zile . . . când a venit să-ți facă scuse pentru călcarea ce a făcut pe pământul dvóstră . . . el este înaintea Clarei ca un devot în adorație continuă.

MARCHISA. Il găsesc destul de plăcut cu adorația sa. Dar trebuie ca vederea să-mi fi slăbit, căci n'am băgat de seamă acest mic manegiu . . . Voiu veghiă.

CLARA (cu gravitate). Mamă, omagele dlui Derblay sunt respectuóse și nu pot se mi plâng. Dar, în fine ducele nu este aci ca să-și apere bunul seu, și ar trebui să se gândească că acest rol de Penelope, așteptând întórcerea aceluia care nu mai sosese, s'ar pute termina prin a me osteni.

BARONA. Eu, decă eram în locul teu, de mult n'aș mai fi luterat la tapiserie.

CLARA Oh! n'am nici un merit a face asta. N'aș pute iubi un altul decât pe ducele.

MARCHISA (cu întáritare). Iți inchipuesci numai, și acesta me ingrimesce. Gaston și tu a-ți crescut împreună. Ai cređut c'acesta comunitate de existență trebuia să nu se mai sfirșească, și că tu n'ai pute fi fericită altfel! Nebunii, etă totul!

CLARA. Mamă . . .

MARCLISA. Iți faci mari iluziuni de ducele, el e ușuratic, vanitos. Tu știi că el are obiceiuri de libertate grele de corigeat. Și etă, vrei tu să-ți spun gândirea mea? N'aș vedé fără neliniște acesta căsătorie făcându-se.

CLARA (cu emoțiune). Mamă, pentru prima oră-mi vorbesci astfel. Imi pare că voiesci să me prepari a auđi o noutate tristă. Lipsa ducelui ar avé ea motive? Óre le-ați aflat?

MARCHISA (neliniscită de agitația Clarei). Nimic, copila mea. Me mir numai de o tăcere atât de prelungită . . . care devine mai mult decât diplomatică.

CLARA (rugându-se). Aide, mamă, încă puțină răbdare, ducele ne va face surprisă sosind dela St. Petersburg pe neașteptate.

MARCHISA. Iți urez asta, fiica mea, fiind că tu o doresci.

BARONA. În tot cazul, bărbatul meu, venind astăzi dela Paris, va fi póte mai bine informat.

CLARA (în fund, la stânga ușei). Etă fratele meu, care se întórcé prin terasă cu dl Bachlin.

Scena II.

Aceleași, OCTAV, în costum de vânătoré, BACHLIN.

OCTAV. Intră, dle Bachlin!

BACHLIN. Dómnelor . . . Dómnă marchisa . . . cu tot respectul.

MARCHISA. Bună ziua, scumpe Bachlin. (Lui Octav). Ai plecat des-de-diminéță? . . . Nu te-am auđit . . . Ai fost norocos la vânătoré?

OCTAV. Da, mamă, mulțamită dlui Derblay care m'a condus în parcul seu . . .

MARCHISA. Cum ved, îți place, fabricantul de fer?

OCTAV. Mamă, ar fi cu neputiuță a găsi un companion mai bun. El mi-a đis că va veni ađi cu sora sa, care ese din pension, și dorește a ț-o presintă.

MARCHISA. Scumpe Bachlin, este un véc decând nu te-am vedut.

BACHLIN. Am fost fórté ocupat, dómnă marchisă

. . . O afacere mare . . . vândarea de „la Varenna“.

MARCHISA. Ah! Familia d'Estrelles a găsit în fine un cumpérător?

BACHLIN. Și care a plătit destul de bine. El ținea deosebit la acest pământ! Este un fabricant mare din Paris; el mi-a spus chiar, că are onórea de a cunoște familia dómnei marchise. Acesta este fără 'ndoielă cauza care l'a făcut să caut prin pregiur de Beaulieu.

MARCHISA. Pot să știu numele acestui domn?

BACHLIN. Se numesce dl Moulinet.

BARONA (sculându-se). Dl Moulinet!

CLARA Tatăl Atenais-ei!

BARONA (iute). Fără 'ndoielă, el ne cunoște . . .

Fiica sa a fost camarada noastră, în pension . . . ad- versarea noastră, rivala noastră . . . Un trecut plin de certe și de bătăi între ea și noi. Elevele erau împărțite în doué tabere: burghezele și nobilele . . . În fruntea uneia, dșóra Moulinet, în fruntea celeilalte dra de Beaulieu . . . Și eram réutációse, și ne sfășiam . . .

BACHLIN. Lumea cea mică.

BARONA. Cu toate acestea, fórté frumósă Atenais, fórté inteligentă . . . și resbunátóre! . . . Numai decă timpul n'a imblândit'o, în șaua când veți vedé-o sáring la gátul uneia din noi, puteți fi sigure că e pentru a-l mușcă, séu a-l sugrumă.

BACHLIN. Dl Moulinet este fórté bogat?

BARONA. Cât se póte de bogat . . . El e care a fondat la Villepinte acea fabrică imensă de ciocolată . . . El a găsit, imi pare, un mijloc pentru a face vanilie cu carbuni de petró, și cacao cu migdale prájite. Acesta chimie alimentară i-a adus milióne . . . Ș-acum etă-l vecinul dvóstră . . . Va jucă rolul unui senior castellan . . . sérmanul! Va avé aerul grădinarului seu.

MARCHISA. Va avé aerul cum va puté . . . Dar să lăsăm pe dl Moulinet . . . Vi fără 'ndoielă, scumpa Bachlin, să-mi vorbesci despre procesul nostru din Englitera?

BACHLIN (după ce a aruncat o privire asupra lui Octav, apoi asupra barónei și Clarei). Da, dómnă marchisă.

BARONA. Ve lăsăm, mătușă.

MARCHISA. Octav, mergi de veđi decă s'a dus cineva la gară, să primescă pe baron.

OCTAV. Dă, mamă.

(Ese prin ușa cu perdea din stânga, Clara și baróna prin terasă).

Scena III.

MARCHISA, BACHLIN.

MARCHISA. E bine, scumpe Bachlin?

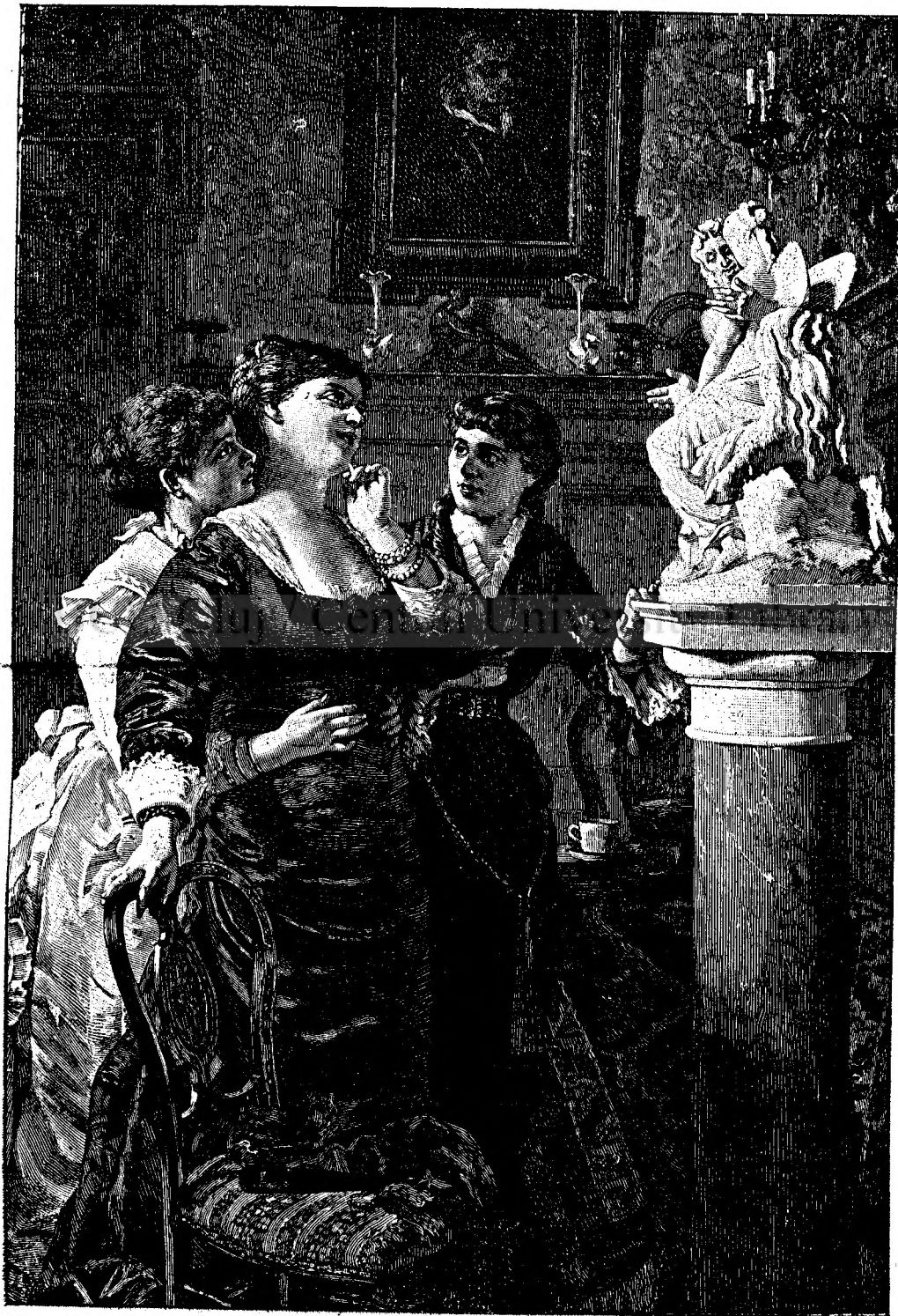
BACHLIN (ingrijat). Rele noutăți, dnă marchisă. Și acesta pentru mine, bétránul servitor al familiei dvóstre, este un subiect viu de tristeța. Reușita procesului angajat decând trăia reposatul dl marchis de Beaulieu, soțul dvóstră, e grav compromisă.

MARCHISA (după o pauză). Nu-mi spui tot adevérul Bachlin. Decă era încă o rađă de speranță, n'ai fi atât de abătut. Tribunalele au decis? Procesul e perdut?

BACHLIN. Vai! da, dómnă marchisă. (Cu neceaz). Afacerea a fost réu angajată, și pierderea acestui proces este o lovitură teribilă pentru casa de Beaulieu.

MARCHISA. Teribilă în adevér, și care aduce ruina fiului și a fiicei mele.

BACHLIN (după o tăcere). Eh! Rana provenită din lipsă de bani nu este mortală, și (se opresce). Decă ar fi numai atât . . .

P r i e t e n e l e .

MARCHISA. Ce mai este 6re? (*privesce pe Bachlin, apoi cu mare turburare*) Ai noutăți despre ducele de Biigny?

BACHLIN. Da, dnă marchisă. Am fost însărcinat de dv6stră de a observă faptele și mișcările nepotului dv6stră. 6tă deslușirile ce mi-au fost transmise: dl duce de Biigny se află la Paris de 6 săptămăni.

MARCHISA. De șese săptămăni! Și noi nu sciam ac6sta!

BACHLIN. Dl nepotul dv6stră s'ar fi păzit de a ve face cunoscut.

MARCHISA. El n'a venit! Și nici va veni cunoscând nenorocirea care ne lovesce. El o știe, nu este așa?

BACHLIN. El a știut-o, dnă marchisa, printre cei dint6i.

MARCHISA. Ah! Ai dreptate Bachlin, 6tă ce me isbesce cu crușime. Ducele ne părăsește. Ceea ce voiă el dela noi, eră averea. Averea dispăr6nd, logodnicul se depărt6ză. Banul 6tă cuv6ntul de ordine al acestei epoci vane și cupide. Virtutea, frumusețea, inteligența nu prețuesc nimic. Nu se mai 6ice: „Loc celui demn“, se strigă: „Loc celui bogat“. Prin urmare, 6tă-ne aproape sāraci: nu ne mai cunosc.

BACHLIN. D6mnă marchisă, cred cā calomniati puțin epoca n6stră. Intr'adev6r ideile positive domin6ză. Dar s6nt încă 6meni desinteresati, pentru cari frumusețea, virtutea, inteligența s6nt bunuri cari fac o femeie sā fie rāvnitā de celelalte. Nu 6ic cā asemenea 6meni cunosc mulți. Dar, cunosc cel puțin unul, și in ac6sta impregiurare e destul.

MARCHISA. Ce vrei sā 6ici?

BACHLIN. Numai ac6sta, cā un om de inimă, dintre amicii mei, n'a putut ved6 pe dș6ra de Beaulieu, fāră ca sā n'o iubescā la nebunie. Șciind-o angajatā cu ducele, el n'ar fi îndrăznit sā-i facā cunoscut sentimentele sale. Dar știind-o liberă, el îi va vorbi, decā dv6stră voiți a-l autorisā.

MARCHISA (*cu rec6lă*). E-este vorba de dl Filip Derblay, nu este așa?

BACHLIN. Da, d6mnă marquisă, de el 6nsuși.

MARCHISA. Nu-mi s6nt necunoscute sentimentele ce fata mea a inspirat fabricantului de fer. El nu le ascunde in destul.

BACHLIN. Ah! Ac6sta e cā el iubesc pe dș6ra Clara, cu sinceritate. Dar, nu cunosc6-ți indestul pe dl Derblay, dnă marchisă, pentru a put6 sā-i judecați meritele.

MARCHISA. Șciū cā e f6rte stimat in tot ținutul.

BACHLIN. Și cu drept cuv6nt. Cunosc dela nascearea lor pe dl Filip și pe sora sa, dș6ra Suzana. Tatăl lor a binevoit sā me numescā amicul seu . . . Ac6sta ve esplicā, dnă marchisă, îndrăzn6la cu care v'am făcut cunoscute sentimentele dlui Derblay. Pentru mine, clientul meu, n'are decāt un singur defect: numele seu, care se scrie intr'un singur cuv6nt, fāră . . . apostrof. Dar, cātând bine, cine știe? Familia e foarte veche. In timpul revoluțiunii 6menii onești, se adunau unii lāngă alții: literile a putut sā facā asemenea.

MARCHISA. Sā-și pāstreze numele așa cum este. Il p6rtā un om onest, și in timpul in care trāim, ac6sta ajunge.

BACHLIN. Dl Derblay ar fi f6rte fericit, dnă, decā v'ar auți.

MARCHISA. Nu-i repetā nimic din cele ce ț-am spus. Dș6ra de Beaulieu nu primesce generositate dela nimeni. Și cu caracterul care il are, e probabil cā va muri fatā. Facā Dșeu, amicul meu, ca indoita loviturā ce va primi, sā o gāsescā tare și hotārītā.

BACHLIN. Dnă marchisă, decā mi-e permis a da un

consiliu, v'as angajā a nu spune nimic dș6rei de Beaulieu. Pentru ea va fi totdeuna timp sā sufere.

MARCHISA. Ai dreptate. Cāt pentru fiul meu, trebuie sā-i arāt nenorocirea ce-l lovesce. (*Sunā, un servitor apare*). R6gā pe dl marchis, sā vie sā-mi vorbescā. (*Servitorul ese*.)

BACHLIN. Ori-ce s'ar int6mplā, dnă marchisă, amintiți-ve, cā domnul Derblay, va fi cel mai fericit dintre 6meni, decā i-ar fi permis vre-odatā a sperā. El va așteptā, cāci nu e dintr'aceia a cārora inimā se schimbā.

(Va urmā.)

I. C. Lugoșian.

Despre operele de arte.

— Plăcerea ce ne face privirea ori auđirea lor. —

(Urmare.)

Sā ne ocupăm acum puțin de urmările conceptelor și definițiunilor date și dezvoltate in cele precedente, cum și de aplicarea acestora la diferitele specii ale operelor de arte.

Principalul element al acei puteri s6u ființe misterioșe, care vivificā mașina cea mai admirabilā, capd'opera cea mai de frunte a naturii simțuali, adeva corpul nostru pām6ntesc, — numescā-se acea putere suflet, spirit s6u cu ori-care alt nume, și considere-se d6nsa de materialā au nematerialā, — este fāră indoielā activitatea. Putem stātori ac6sta ca un principiu nesguduibil, ba chiar neimpugnabil, de6rāce activitatea este singurul semn, prin carele ne asigurām și convințem despre esistența ori-carei puteri. Acest semn inșe e comun tuturor celorlalte puteri și forțe din naturā, pentru acea eficacitatea s6u activitatea nu o putem numi și ține de o proprietate deosebit6re a spiritului.

Mergem drept'aceia mai incolo, și provocāndu-ne la convicțiunea proprie a fie-cārui om cugetāt6r, de al doile semn distinctiv punem consciința, conscierea-desine. Dar 6re pe ac6sta nu ni-o ar6tā esperiința din semne indubitate la t6te animalele in m6surā mereu cresc6ndā, incep6nd dela polipul simplu și abia vegetāt6r pānā la elefantul, din a cārui desteritate apare o minte aproape omenescā, s6u pānā la cānele atāt de mult și adese atāt de fāră causā premārīt de cāttrā amatorii animalelor? R6spunsul fāră indoielā afirmativ ne constringe a mai face un pas cam șovāitor inainte și, cu fricā de contradicțiunea cetitorilor mai sceptici, a postulā arbitriul, libertatea naturalā a voinței ca 6nsușire distinctivā a sufletului s6u spiritului omenesc.

Din ac6sta innālțime ori mai bine afundime am6țit6re retrāg6ndu-ne, ne oprim pe temeiul mai sigur al contemplațiunii manuduse de esperiență, și vom sā enumerām principalele specii de activitate a acei puteri încă așa de puțin cunoscute; inșe numai acele specii de activitate, cari ne mijlocesc cunoscerea obiectelor esterne și la olaltā se chiamā facultatea cunoscāt6re.

Prima activitate a sufletului nostru este și se int6mplā prin facultatea comprehensivā s6u cuprinđet6re și prin cea intipuit6re, care ultimā numai in teorie și vorbā se p6te destinge de cea dint6iu, erā nu și in realitate.

Ac6sta minunatā v6rgā magicā, ce ne deschide toți tesaurii naturii, la cari putem pātrunde și pe cari cu mijl6cele simțurilor n6stre i putem cuprinde și primi; acest cadru larg, care ca o oglindā feericā e in stare sā suscepā in sine și sā reflecte lumea t6tā cu t6te amenitāțile ei, și de acea face a i se dā cu drept cuv6nt omului numirea de microcosm s6u lume micā;

acest dar binecuvântat al unei deităţi binefăcătoare şi iubitoare de fapturile sale nenumeraţi filosofi se nevoiră să-l desluci şi explică. Asta mai vârtos de atunci, de când filosofia, păşind pe o cale mai raţională şi părăsind cerurile, fu prin Socrate introdusă în casele şi locuinţele oamenilor, şi îşi alege ascunsele inimei şi sufletului oamenilor de obiect al investigaţiilor sale.

Dar, durere! şi aici s'a întâmplat ceea ce mai totdeauna trebuie să se întâmple, câte-ori dela propunerea celei ce „este” vrem să facem un pas mai departe şi ne punem întrebarea, că „pentru ce este?” şi „cum este?” Natura, cu respect la câte toate obiectele cunoştinţelor noastre, abia ne condece chiar şi în decurs de secole să aruncăm pe furis câte o jumătate de ochire în laboratorul seu secret. Er fiind că omul ar vré bucuros şi ar dori să scie toate în întregul lor, şi une-ori şi crede aieva a-şi fi ajuns scopul final al dorinţei sale, pe când pôte întocmai ca tinerul din Sais ar orbi şi ar căde leşinat dinaintea feţei desvélite şi descoperite a adevărului: omul escugetă şi făuresce ipotese pentru a-şi întemeia ori întregi ştiinţa. Măcar că ştiinţa fundată pe ipoteze, fire-ar chiar de o structură mai pompasă şi decât colosul din Rhodu, e numai un edificiu întemeiat pe năsip, carele, fiind că şi în lumea ideilor există orcanе şi tempestăţi, la cel dinteu cutremur de pământ se pôte dărîmă. De aci a urmat faptul, că mai fie-care filosof a lucrat cu succes norocos intru derăpănarea sistemelor stabilite de predecesorii sei, sistemă sa proprie însă n'a şciut încă nici unul să şi-o facă stabilă şi neresturnabilă.

Aristotele şciu să propună într'o imagine foarte norocită şi nimerită facultatea întipuitore seu reprezentativă a sufletului, făcându-ne să ni-o cugetăm ca o tablă de scris cu totul curată, ca o „tabula rasa”, pe care tipurile şi figurele obiectelor esterne, prin canalele celor cinci simţuri ajungând la densa, se desemnă şi deping. Idea acăsta însuşindu-şi-o mai mulţi ênşi dintre filosofi mai nooi, ales anleşi şi franceşi, o desvoltară mai departe şi traseră din ea număröse consecinţe, de şi adese-ori consecinţe unilaturali şi labili. Eră cauza unilaturalităţii aieptate e, că

pater et juvenes patre digni,

căror altcum le datorim veneraţiune şi mulţămită eternă, o pătiră ca acel mechanic, care intru calcularea puterii maşinelor sale uitând că hypomochlionul seu, adevă substratul seu prôpta pârghiei sale, nu e punct matematic şi levatorii sei nu sânt numai o linie rigidă ce o putem trage în cugetul nostru, în urma urmelor vede, că maşina sa, destinată a rădică o sută de centenare, nici doue-şeci nu e în stare a mişcă din loc. Aşă şi filosofii memoraţi intru atăta uitară a consideră facultatea comprehensivă a spiritului în mod separat de impresiunea obiectelor de dinafară şi a susceptibile în calculii lor puterea şi ajutorul ei necesar la formarea reprezentăţiunilor, încât în consecinţă strictă spiritul omenesc după dênşii n'ar fi alt ceva decât o adunătură, un aglomerat de idei. Ni-o şi spune şi întăresce acăsta cu cuvinte rēspicate unul din cei mai nooi şi mai consecinţi şi sistematici materialişti, Azais. Nemuritorului Kant fu rezervată gloria de a descoperi cel înteu indegetata eróre notabilă şi de a arētă, că la formarea şi celei mai mici reprezentăţiuni e neapărat de lipsă cooperarea împrumutată a impresiunii obiectelor esterne cu activitatea minţii omenesci.

Determinarea fiinţei acăstei necuprinse cooperări seu eficacităţi reciproce şi a măsurii eficacităţii fie-cărei din cele doue părţi va costă mult oleu şi multe nopţi insomnii pe erudiţi, şi tot va rămâne pôte o problemă în etern nereşolvită. Pentru

scopul nostru ne e de ajuns a scie, că sufletul nostru nu numai susceptibil şi cuprinde ca o oglinda imaginile şi reprezentaţiunile lucrurilor simţuali, ci copiile acăste cu conscire şi fără conscire le şi păstrăză în sine ca într'un magazin enorm, şi e în stare şi fără vre-o presentă şi inriurintă nouă a obiectelor esterne acuşi acuşi a le revivifică, pentru care operaţiune a sa se şi chiamă facultate întipuitore memorativă seu reproductivă.

Spre revivificarea şi reimprospetarea reprezentaţiunilor natura întelptă se folosese de un mijloc ajutor forte momentos, al căru nume în limba filosofiei e asociaţiunea ideilor. Asta stă în acea, că dintre doue ori mai multe imagini, pe cari facultatea noastră întipuitore le cuprinde fie în spaţ, fie în timp ca învecinate şi în magazinul seu secret le ţine aşă dîcend adormite, deşteptarea uneia trage după sine reînnoirea şi a celorlalte. Locke fu primul, carele ne fece atenţi la acăsta manipulaţiune istetă şi spirituală a naturei. Dar decă el a fost un Kepler în privinţa constituţiunii şi sistemii ideilor, încă nu s'a rădicat după el un Newton, carele luând în mâna sa asociaţiunea ideilor ca o lege de gravitaţiune a lumii psihologice, să o fie folosit şi aplicat spre a lămurî şi desluşi atâte şi atâte fenomene spirituale până acum necuprinse, dina-ntea căror filosofia noastră din presente amuşese.

Acăsta grupă de reprezentaţiuni adunate la olaltă prin puterile sufletesci preindegetate, prin ceea ce şcolă numese facultate cunosctore inferioră, nu e altă ce, decât o massă neordinată, diformă şi stătătoare cu totul sub influinţa şi potestatea obiectelor esterne,

rudis indigestaque moles;

nu e altă ce până atunci, până când nu se adauge la densa schinteia divină, care să facă ordine în acel chaos turbure, spiritul ceresc, carele să inspire în acel corp întepenit spirarea sufletului vieţuitor; cu un cuvânt: până nu se adauge mintea seu puterea cugetătoare ori, punându-o în contrast cu cea precedentă, aşă numita facultate cunosctore superioră. Precum la tunelul şi resunetul cuvântului din înălţime „fie lumină!” se fece lumină în natura mare, aşă şi în lumea noastră mică cu încordarea raşelor intelectului seu întelegerii ceea ce mai nainte eră învăluit în cētă obscură se face curat şi invederat, ceea ce eră necuprins se face înteles, ceea ce — — dar la ce să mai cautăm altă espresiune, când un cuvânt ne spune totul? — animalul se face om.

Spre ajungerea acăstui rezultat strălucit Creatorul înteles al naturei şi omenimei, carele, ca tot artistul adevărat şi mare, nici când nu e mai glorios şi mai sublim ca în simplitate, se folosese de doue mijloce ajutătoare, la părere forte neinsemnate. Aste sânt compararea seu asemănarea şi limba seu graiul. Compararea ne face cunoscti cu proporţiunile dintre olaltă a lucrurilor; eră limba proporţiunile acăste, acăsti aburi suptiri şi dispărători, ce numai în facultatea noastră cugetătoare există şi afară de noi nu există, le încorporă şi stabilesc. Estmod se aşterne, prin inriurinta şi eficacitatea împrumutată a amēnduror, temeiul admirabilei sisteme a raşonării şi argumentării şi a şciinţei omenesci.

Intre proporţiunile lucrurilor doue sânt mai momentöse: egalitatea şi diferenţa; cēsta ne dă imagini, idei singurite, deosebite, eră ceea ce concepte comune. Facultatea, ce le formăză pe acăstea, se chiamă intelect în sens mai strins.

Puterea neliniscită locuitoare în noi conceptele le măsură şi aplică erăşi la singuritele obiecte şi la olaltă, pe unul îl subordina şi coordina celuilalt, le scrutăză consonanţa ori contrarietatea, şi pentru acăsta activi-

tate ulterioară capătă numirea de facultate judecătore. Însă nici cu acesta nu se mulțămesc încă neconținută străduință a spiritului nostru laborios, ci judecăți în-lănțuind de judecăți, pe una adevărindu-o ori arătându-o falsă din cealaltă, și în nenumerate încetări care de care mai de diversă formă țesându-le într'una, merge din cauze în cauze, din consecințe în consecințe, și astfel în șir infinit doarece și se nisuesce a se apropiă de originea lucrurilor și ideilor și de scopul final al vieții și al activității sale propriie. Dar de altă parte o voce internă și simțul finității sale stăruiesc, ca ea să-și incheie lanțul deducțiilor, și produsele contemplațiilor să și-le rotundescă în un întreg sistematic, linișcitor. Într-aceste două extreme mintea său rațiunea, după cum își va nimeri direcțiunea, poate să fie darul cel mai mare și mai folositor făcut omenimei, ori din contra cel mai funest și mai periculos.

În acesta duplicitate legitimă a direcțiunii mintea precum pe un Solon, cel ce prin aședămintele și dispușiunile sale înțelepte întări pacea și siguranța cetățenilor și pe secole înainte, îl recunoșcă de dulce fiu al său: întocmai pe o bestie de Marat, care după extravaganțele sale desfrânate republica sa împuită o-a scaldat în sângele a mii și mii inocenți, și pe un Robespierre, nu poate să-i renege și să nu-l mărturască de nați ai săi, măcar că diformi. „Kritik der reinen Vernunft“, care indegetă marginile și otarele adevărate ale rațiunii și astfel face să apară în mod cu atât mai strălucit valorea și puterea ei reală, și erăși „Système de la nature“ ori „L'homme machine“, cari îșiucid mama, rațiunea, și pe om îl degradă la rang de animal nerațional ori și mai jos, într'o formă își pot avea rădăcinile într'ensă. Scurt: aceeași facultate, implându-ne inimile cu convicțiuni și speranțe dulci și linișcitoare, poate să ne prerăpescă în cer; au prin sofismele sale fără suflet și inimă, debelătoare și împingătoare la desperare, să ne facă a simți torturile iadului.

Din gruparea și din mijlocul tuturor facultăților enumerate se despupesce cea mai pompoasă florie a minții omenesci, se derivă cea mai clasică activitate a spiritului, soțul fidel al solitudinii, organul speranței, dominiul geniului: fantasia creatoare. Acesta e cu adevărat acel tesaur, pe carele furii nu-l fură și rugina nu-l mănâncă, pe carele nici un cas sinistru nu ni-l poate răpi. Acesta e puterea miraculoasă, care creează o lume internă neaternătoare de adversitățile și schimbările lumii de din afară. Acesta e talismanul, care deșertele Saharei este în stare a le prefăce ca prin farmec într'un Eden înverdit și încântător, și ca o binefăcătoare lumină boreală ne luminează cu blândețe și farmecătoare sale rațe noptea lungă și întunecată a vieții.

Puterea acesta atotputintă, după amestecarea în măsură diferită a singuritelor facultăți ale sufletului ca a tot atâte elemente, face une-ori din proprietarul ei, ca nebunie său manie, o jucărie demnă de compătimit, de și nu totdeauna nefericită, a cutăror întipuirii lângorose. De alte ori, ca entuziasm, legă pe templele pătimitorului pentru credința religioasă, încă și între picurii răsinei topite și pișcăturile cleștelor inferbintate, glorioasă cunună crescă de martir. Pe urmă în desvoltarea sa cea mai perfectă și în amestecătura cea mai armonică, ca geniu, este născătoreea acelor clasice opere de arte, cari ne pasc ochii, ne gâdelesc urechile, ne desfătează mintea și ne rădică inima, și pe cari le luărăm cu acesta cale ca obiect al contemplației noastre.

Dar înainte de a ne apucă de cercetarea mai amănunțită a obiectului și de aplicarea mai de aproape a principiului propus, caută să stăm față cu două obiecțiuni, ce le putem aștepta din partea cetitorilor mai cugetători. Anume unii ar pute să dică, cumcă prin

premisele îndelungate au că părem a ne abate și de-părta tela adevăratul nostru obiect, au că rotundim un fundament pre lat argumentațiunii noastre. Eră alții ar pute afla și declara de un defect însemnat, că într'o disertațiune tractătoare despre impresiunea operelor de arte dintre însușirile său elementele spiritului am omis ori am uitat simțul frumosului.

La prima obiecțiune fie de ajuns observarea, că așa numita știință său cunoșcere a terenului nu e ultimul ram al tacticei; din contra beliducele isteț trebuie nu numai să-și numere esact puterile de luptă și cele-alalte mijloce auxiliare, ci să exploreze cu multă grijă și campul, unde va să deie bătaia decizătoare, pentru ca, acomodând după acesta operațiunile sale, să pōtă speră reușită norocoasă. Așa și noue cele propuse ne desemnă arena, pe care avem să pășim și să dăm pept cu multe prejudețe înrădăcinate, cu multe idei lipsite de obiectul corespunzător, cu multe vorbe goale și fără idei.

Obiectătorii de categoria a doua sunt rugați a precumpeni următoarele.

Frumosul e o intipuire țesută și amestecată din atâte elemente de alte și alte soiuri și adese-ori străine de o altă, său mai acurat grăind e o expresiune ori propozițiune aplicată la idei așa de diferite, încât decă îl vom luă în întreg înțelesul lui cel larg, doră și teorema lui Pitagora vom trebui să o recunoșcem de operă de arte, și nici „plastica meseriei de bucătar“, proiectată de către un autor german de estetică, nu o vom pute eschide din șirul arților. Decă din contra îl vom desbrăcă de toate velerile străine, vom da peste un corp așa de ticăit, ai cărui umeri strimți nu sunt în stare a purtă greua sarcină a teoriei estetice și belle-let-arti.

Nici acea nu trebuie să uităm, că lipsesce încă mult până când filosofi noștri să se unescă asupra definițiunii lui; și peste tot a așteptă cu compunerea sistemii veri-cărui științe până la stabilirea metafisica a primelor idei și principii, ar fi atata, cât a face să întârzie indeșert cultura științifică și a împedecă fără folos progresul. Decă ceta matematicilor, începând dela Thales și Pitagora până la Gauss, stătorirea sistemii lor, a monumentului celui mai neclătit și mai glorios al scrutării adevărului; decă Newton și Laplace desvoltarea și lămurirea legilor universului și ale gravitațiunii universale ar fi amănatu o până la determinarea metafisica a ființei spațiului și timpului: pōte că ađi ca Otomacii am alungă cu baterea tobelor și tăierelor de aramă balaurul ca să nu mance luna mândră. Său decă Napoleon ar fi incetat și așteptat cu compunerea codicelui său, până când ideologii prin disputele lor transcendentali vor defini bunul suprem ori vor stători dreptul și competența statului de a pedepsi: Franca și ađi ar tângi în starea deplorabilă a confuziunii și disordinei legilor și administrațiunii legilor, în care vedem sbuciumându-se încă atâte state, și între ele unele forte laudate și premărite.

Acum, purcedând înainte pe calea noastră, curățită și liberată de obstacole mai însemnate, mai înteu și înteu întrebăm: pōte ore exercițiul puterilor spirituali enumerate căsună în sine și de sine delectare?

(Va urmă.)

Dr. Grigoriu Silași.

Dela București.

(Orașul veselilor, bal la curte, Academia Română, noul dicționar al limbii române, u mut și la palat, progresul Teatrului Național, conferințele literare, regele la Academie, Carmen Sylva lui V. Alecsandri, Ovidiu pe scenă.)

Capitala București corespunde numelui seu, căci în adevăr e orașul bucuriilor și al veselilor. Carnevalul s'a terminat și ne aflăm în mijlocul postului mare, cu toate aceste aici balurile n'au încetat; nu este și în care să nu se dea vr'o serată splendidă de cătră cutare familie din societatea naltă.

Mercuri la 12 martie a fost un mare bal la curtea regescă, unde s'a invitat lume multă, de asta-dată și membrii Academiei Române. Regele și regina au intrat în sala tronului pe la 10 ore. Acolo așteptau membrii corpului diplomatic, miniștrii cu dōmnele lor, și numeroși invitați, domni și dōmne, din toate stările societății. Atunci danțul începū în toate salōnele. La 1 oră regina s'a retras în apartamentele sale; ȕr regele s'a coborit la supeu, unde au luat parte mai bine de 600 persoane. Apoi s'a jucat un cotillion strălucit și balul s'a încheiat dimineța la 5 ore.

În mijlocul acestei veselii, sesiunea generală a Academiei Române înainteză fără de păsare. Marca sesiunii actuale este începerea Marelui dicționar, inițiat anul trecut de regele cu cheltuelile sale și cu a cărui lucrare s'a însărcinat dl B. P. Hășdēu. Acest dicționar are să se deosebescă cu totul de dicționarul prim al Academiei, lucrat de repausații Laurian și Massim, căci are să reprezinteze nu numai vorbele și etimologia lor, ci totodată și spiritul poporului nostru manifestat prin poezia sa, prin obiceiurile, credințele, danțurile sale, ba și prin musica lui, căci dicționarul are să producă și note musicale.

A doua cestiune principală a sesiunii este cauza nefericitului „u mut. Sērmană literă, ore ce a pęcăuit dēnsa, că literații noștri o tēresc de atâte ori la locul de perđare. Căci nu acuma vine ea intēia-ōră la ordinea țilei. Mai în fie-care sesiune apare ca ș-o nălucă și se duce, supt greutatea celei mai mari terori, fără să scia decă mai are să trăescă seu să mōră. Mai pe urmă i s'a cāntat de mōrte în sesiunea anului trecut. Dar atunci a scāpat. O nenorocire i-a prelungit viața. A izbucnit foc în palatul universității, unde se allă instalată și Academia și în urmarea acesteia debaterile s'au curmat. I s'a mai prelungit dară viața c'un an. Dar n'a fost ore anul acesta numai timpul agoniei sale? Se va vedē în curēnd.

De ocamdată încă nu se scie nimica pozitiv. Tot ce vedem este, că lupta are să fie mare. U mut are partizani, dar și numărul adversarilor sei este mare. În Bucovina cestiunea acēsta a stērnit o discuțiune fōrte viuă, ȕr acēsta a provocat doue partide între profesorii de acolo, încât din cauza acēsta tipărirea cārtilor școlare stagnēză, căci nu se scie, cum să se tipărescă: cu seu fără u mut? Se aștēptă votul Academiei.

Cestiunea lui u mut a ajuns până la palatul regesc. Acolo, precum se țice, regele și regina n'ar fi de o părere; regele este pentru conservarea lui u mut, ȕr regina în țontra. Motivul se esplică prin considerarea,

că regele a fost invēțacul bētrānului Laurian, — ȕr regina este admirătōrea lui Alecsandri. Ȕtă cum nefericitul de u mut va putē silī pe invingătorul dela Plevna să capituleze odată și el. Nu va fi mirare, căci a luptă contra femeii este lupta cea mai grea.

Intocmai ca și Carmen Sylva, femeile române tōte — câte adevă cȕtesc și romānesce — sūnt dușmanele lui u mut; sūnt sigur, că decă ele ar votă, mōrtea lui s'ar decretă în curēnd. Biēta literă, al cărei loc și pān' acum a fost de după ușe, care nici pān'acuma nu s'a pronunțat, ađi s'află dar în primejdie mare. Me tem că în sēptēmāna viitōre are să se cānte: „in veci pomenirea ei!“

În timpul din urmă cāntarea acēsta a petrecut aici la grōpă multe obiceiuri rele. Un astfel de obicei rēu a fost, că lumea nu sprigină Teatrul Național. Artiștii — pentru că aici și coriștii se numesc artiști — încercară tot felul de mijlōce s'atragă publicul, dar tōte încercările remaseră zedarnice, teatrul rămānea tot gol. În șirul acestor încercări gustul intr'atata se corupse, încât în cele din urmă numai feeurile și piesele spectaculoșe mai atrageau lumea. Acēsta constatare produse acea esplicație falsă, că publicul nu iubescē piesele literare, prin urmare — spre a produce vinit — se jucară tot farse și piese fără nici o valōre. Dar în curēnd se adevēri, că credința acēsta a fost falsă. Se jucă „Fântāna Blandusiei“ și publicul alergă din tōte părțile să aplauzeze musa bardului dela Mircesci; piesa se repetă, numărul publicului tot crescea, și se 'ntēplă un ce nepomenit la Teatrul Național, aceeaș piesă se jucă în o stagiune de 15 ori. Eră invederat, că este public, numai să i se reprezinteze piese frumoșe și bine jucate. Într'aceste tinerul și escelentul artist dl G. Manolescu se reangagiă și prin stăruința lui repertoriul se schimbă, punēndu-se pe scenă piese de valōre. În ȕrna acēsta Teatrul Național a avut niște succese, de care nu s'a mai pomenit pe scena aceea. „Hamlet“ și alte piese s'au jucat de 12—18 ori, teatrul fiind totdeuna plin. Acēsta esperință indică direcțiunea în care este a se conduce Teatrul Național; decă acēsta conducere va merge înainte pe calea începută, teatrul romānesc va luă în curēnd un sbor înalt.

O alta înaintare în București este formarea diferitelor societăți culturale și ținerea conferințelor literare. „Ateneul Român“ a dat exemplul, de atunci s'au înființat multe societăți, dar conferințele sale sūnt cele mai frecventate. Acele se țin de doue ori pe sēptēmānă și s'adună atata lume, încât abiă capeți loc. În lunile din urmă a început să țină conferințe literare și cercul studiilor sociale, unde asemene s'adună mulți, căci de și nu toți consimțesc cu oratorii, recunosc însă că aceia sūnt tineri cu talent. Aici vine s'amintim conferințele diferitelor societăți ale junimei, ținute în palatul universității. Abiă țilele trecute s'a înființat și un club literar-artistic, unde în fie-care luni se țin și conferințe literare. Mercuri se ține întrunire literară la dl V. A. Urechia, unde s'adună mai cu sēmă membrii Ateneului Român. Sāmbēta un cerc literar s'adună în salōnele dlui Titu Maiorescu. În sāmbēta trecută cercul devin și mai mare, căci atunci dl L. C. Caragiali cēti noua sa farsă: „D'ale carnevalului“ premiată cu 1200 lei de cătră direcțiunea Teatrului Național.

Tot în țiuva aceea Academia ținū ședința sa publică supt presiul regelui. Publicul ascultător n'a fost numeros, căci țiaristica d'aici nu prē are obiceiul d'a informă publicul despre cele ce se petrec la Academie. În alte țeri nu se face așā. Aici țiaristica se ocupă mai ales de politica și desconsideră tot ce nu privescē interesul de partit ale cărui organe sūnt. țiaristica n'a

avisat publicul nici despre ședința acésta, astfel auditorul s'a compus numai din vr'o trei-deci de ênși, cea mai mare parte tineri dela univêrsitate, dar nici o damă. Pécac, căci specimenul de dicționar al limbei române celit cu asta ocașiune de dl Hășdêu le-ar fi făcut momente plăcute. Nimic mai interesant pentru dame acuma in literatura română, ca și marele etimologic al limbei nôstre, ce-l compune dl Hășdêu. De aceea noi grăbim să publicăm un specimen in nr. de astăzi al foii nôstre.

Regele eră vesel, petrecu aprópe doue ore in Academie, ședința se suspendă de doue ori, in pauză și la sfêrșit Maj. Sa se întrețină câteva momente cu fiecare membru și depărtându-se, dîse: „La revedere până la lupta mare pentru u mut; atunci am să viu erăș!”

Regina trimise Academiei scrierile sale mai noue, er dl V. Alecsandri depuse la Academie un suvenir ce a căpétat dela regina. Acesta e un tablou frumos, ce infătóșeză poesia „Concertul din luncă” a marelui nostru poet, decopiată de regina cu litere gothice și impresorată cu drăgálașe vignete fantastice, ce ilustréză tectstul renumitei poesii. Tóte decorațiunile, ce incadréză tectstul, sînt făcute in stil românesc, de ênsaș regina. Totul represintă un ce feeric plin de farmec.

De acésta părere va fi fost și omul acela iubitor de artă, care a vrut să fure dela dl Alecsandri tabloul. Fiind că poetul acuma se mută la Paris, in calitate de ministru plenipotentiar, ca nu cumva acel amator să-i fure tabloul, l'a depus spre păstrare in Academie.

Inainte d'a porni, dl Alecsandri va asistă la un nou succes al seu. Sâmbetă la 9/21 martie se va jucă pentru prima óră piesa „Ovidiu”. Atunci are să fie o mare serbare a artei române dramatice. Deja pentru patru represintațiuni sînt ocupate tóte locurile. Regina a făgăduit artistei Aristița Romanescu, care va creă rolul Iuliei, un diadem.

I. V.

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1885. —

III.

Se comunică o epistolă a dlui membru corespundinte I. U. Jarnik, care propune să fie autorisat a lucră un glosar al musei poporale române in felul a celor care in literaturile străine se numesc cu cuvêntul englezesc „folklori”. Dl Hășdêu și alți membrii observă, că se vede că dl Jarnik nu scie despre dotațiunea din anul trecut a regelui și de mesurile ce s'au luat de a se face un dicționar care să cuprindă materia propusă de dnia lui a adună. După mai multe discusiuni se recomandă secțiunii literare spre a veni cu un raport asupra acestei propuneri.

Dl Marian cere să se dea precădere cestiunii ortografice, a căreia soluțiune o așteptă mulți cu mare nerăbdare.

Se comunică raportul secretarului secțiunii sciințifice asupra constituirii secțiunii prin alegerea dlui P. S. Aurelian ca președinte și a dlui G. Fălcoian ca vicepreședinte.

Dl Nicolae Ionescu presintă următórea propunere: „Conform articolului 3, lit. a. din statute, Academia Română avênd in atribuțiunile și însărçinările sale compunerea unui dicționar român, care să pótă fi îndreptarul limbei, propunem ca să se pună la ordinea dîlei

cestiunea: In ce stare se află lucrările întreprinse in scopul elaborării dicționarului”.

Dl Sion crede, că in urma donațiunii regelui pentru facerea dicționarului cu care este însărçinat dl Hășdêu, propunerea prezentată de dl Ionescu nu mai are nici o rațiune de a fi pusă la ordinea dîlei.

P. S. S. episc. Melchisedec crede din contra, că acésta propunere e bine să fie pusă la ordinea dîlei in rêndul celorlalte lucrări.

Dl N. Ionescu dîce, că propunerea prezentată de dsa este de mare importanță și cere a i se da precădere, punêndu-se la ordinea dîlei inaintea celorlalte lucrări.

Dl Alecsandri se unesc cu acésta propunere, din cauză că este necesitate fôrte simțită de un dicționar care să reguleze terminologia ce are să fie întrebuintată in dileritele administrațiuni, industriei etc.

Dl Urechia dîce, că in urma celor spuse de dnii Ionescu și Alecsandri, se unesc din tótă inima cu propunerea dlui Ionescu, pentru că tóte instituțiunile și administrațiunile speciale, cum sînt drumurile de fer, marina etc. introduc in fie-care dî in limba română termini noi luați din limbile străine. Spre delăturarea acestui rêu trebuie să se facă un dicționar in care să se inscrie toți terminii așa cum trebuie întrebuintați și să se impede intrarea vorbelor noue străine și indigeste; cere ca propunerea să se pună la ordinea dîlei pentru ședința de luni.

Dl D. Sturdza amintesc, că Academia a avut odată la ordinea dîlei cestiunea dicționarului și atunci cestiunea s'a rezolvat prin elaborarea dicționarului pe care-l avem astăzi lucrat de repausații Laurian și Massim ca proiect. S'au ales apoi mai mulți ani de-a rêndul comisiuni de revizuire, dar nu s'a avut nici un rezultat. Atunci președintele onorar al Academiei regele a venit și a adus erăș la ordinea dîlei cestiunea dicționarului prin darul pe care l'a făcut Academiei cu acest scop. Academia a făcut o programă pentru compunerea unui dicționar; din acésta cauză dsa crede, că propunerea care se presintă acum pótă să fie in contradicere cu lucrarea incepută in anul trecut.

Dl Hășdêu este de părere, că asupra acestei propuneri așa cum este redactată nu se pótă discuta; dsa cere ca dl Ionescu să aducă o propunere formulată cu mai multă precisiune, spre a se scie scopul la care țintesc.

Dl Quintescu cere ca să se numescă o comisiune pentru studiarea acestei propuneri, care să raporteze asupra ei.

Dl N. Ionescu spune, că lucrarea propusă de dsa nu este in contradicere cu lucrarea ce o face dl Hășdêu in urma donațiunii regelui. Aceste sînt doue lucrări deosebite prin scopul și programul lor.

Academia decide a se pune la ordinea dîlei pentru ședința de luni 4/16 martie) propunerea dlui N. Ionescu.

Se comunică procesul verbal al secțiunii literare din 28 febr.

Asupra propunerii dlui membru corespundent I. U. Jarnik de a se însărçina cu facerea unui dicționar care să cuprindă cuvintele ce se află in literatura populară română atât in prosă, cât și 'n versuri, — secțiunea, avênd in vedere că Academia a însărçinat pe dl Hășdêu cu o lucrare lexicografică, care are să cuprinda aceeaș materie, decide a nu admite propunerea dlui I. U. Jarnik. Academia aprobă acésta decisiune a secțiunii.

Asupra cererii dlui Marienescu, de a se reveni asupra decisiunii luată de Academie in ședința dela 16

nov. 1884 și a se decide ca să se tipărească lucrarea sa intitulată „Novacesci”, împreună cu toate notele. Secțiunea opinază ca Academia să nu se însărcineze cu această publicare.

Dl Babeșu dice că nu vré să se pronunțe asupra votului secțiunii, care are totă competența, cu atât mai mult că s'a pronunțat asupra acestei cestiuni în unanimitate; dsa crede că spre a se evita ori ce atingere a dlui Marienescu, decă nu se admite ca lucrarea să se publice cu note, apoi în așa cas să i se întoacă manuscrisul.

Dl Urechia reamintese, că în ședința dela 2 aprilie 1883 dl Hășdău a presintat Academiei 30 balade despre Novac, culesse de dl Marienescu și a propus atunci ca acele balade să fie publicate după modul cum s'a hotărât a se publica colecțiunea Bărsean-Iarnik, însă fără notele de care sânt însoțite. Dsa cere ca decisiunii de astăzi a Academiei să i se dea o așa formă, încât să se decidă și acum ca să se publice numai colecțiunea sa fără note.

Dl Hășdău dice că lucrarea dlui Marienescu i s'au trimis dsale spre cercetare și că dsa a făcut raport verbal asupra ei, constatând că de și dl Marienescu s'a propus unele remanieri, totuș baladele sânt adevărat populare. Dl Marienescu indică chiar și numele culegătorilor lor. Lucrarea sa originală este numai coordonarea materiei făcută cu intențiunea de a forma o epopeă națională. Introducerea precede colecțiunea și notele cari o urmăză, tracteză mitologie și filologie în mod cu totul necorespunzător cu știința modernă. Aceasta este cauza pentru care dsa a cerut la 1883 și cere și acum ca poeziile să se publice, dar fără introducere și fără note.

Dl Alecsandri aduce aminte, că de câte ori s'a prezentat vr'o cestiune pentru poezia și cântecele populare, dsa a dat dovezi de interesul ce are pentru acest fel de lucrări; așa când s'a prezentat colecțiunea lui Iarnik și Bărsean, de și multe din poeziile acelei colecțiuni erau deja publicate prin diferite foi, totuș a susținut să se tipărească toate întocmai precum s'au prezentat. Ocupându-se mult cu poezia populară, dsa s'a deprins cu stilul ei atât de mult, în cât ori ce element străin s'ar reproduce în poezia populară dsa îl recunoșce. Când i s'a dat manuscrisul dlui Marienescu, dsa l'a cefit și impresiunea ce i-a produs, a fost că nu este poezie adevărat populară în totă firea ei. Din aceste cause părerea dsale este că versurile prezentate de dl Marienescu pot să fie basate pe poezia populară, dar așa cum ni se presintă sânt desfigurată. De altfel dsa singur spune, că a avut 95 de balade despre Novac, pe care le-a tipit în 23 de balade de sine stătătoare. Decă dl Marienescu ar fi trimis cele 95 balade așa cum le-a fost adunat, atunci dsa ar susține să se tipărească; dar când dl Marienescu le contopesce și le face în 23, nu este idee ca Academia să le tipărească.

Dl Quintescu reamintese, că Academia când a luat decisiunea de a se tipări colecțiunea Iarnik-Bărsean, nu a admis nici să se îndrepteze unele versuri rele; de aceea crede, că cu atât mai puțin se poate publica lucrarea dlui Marienescu.

Dl Marian dice, că dl Marienescu contopesce balade numai atunci, când se 'ntemplă de au mai multe versuri identice, punându-le numai odată; er varianțele le pune totdeauna în note, indicând totodată de cine și de unde sânt culesse. Dsa propune deci ca să se innapoieze dlui Marienescu manuscrisul întreg, decă nu se aprobă publicarea notelor la care dsa ține mult.

Dl Babeșu spune asemenea, că dl Marienescu i-a es-

primat părerea de rău, că prin decisiunea din 16 noiembrie s'a împedecat publicarea notelor și din cererea sa mai nouă se vede că nu doresce ca lucrarea sa să se publice fără note. Dsa cere să se decidă ca notele să nu se publice.

Dl Urechia cere a se reveni și a se primi decisiunea dela 2 apr. 1883, adeca de a se publica numai versurile fără note.

În urma acestora, discuțiunea se închide și punându-se la vot decisiunea secțiunii se aprobă de Academia.

Ședința din 2/14 marți publică, se ține sub presiunea regelui; dând cuvântul dlui B. P. Hășdău, dsa face relațiune asupra lucrării Marelui Etimologic al limbii Române.

Regele respunde astfel:

„Mulțămesc dlui Hășdău pentru lucrarea sa care a început-o și văd cu multă plăcere că propunerea mea pentru un dicționar al Academiei Române, a fost bine primită, căci astăzi este deja lucrarea începută. Remâne ca Academia în alta ședință să decidă asupra raportului.”

Dându-se cuvântul dlui G. Bariț, dsa citește raportul asupra cercetărilor istorice făcute de dsa în Transilvania și Ungaria.

În sfârșit dl G. Sion citește raportul comisiei bibliotecii asupra progreselor și îmbunătățirilor făcute în bibliotecă în decursul anului încetat.

B o n b ó n e.

„Le Monde illustre” povestese următoarea anecdotă în privința lui Corot, renumitul pictor francez:

Un pictor încă tânăr, dar care deja lupia de mai mult timp, veni la el descurajat și aproape disperat. El aduse un tablou ca specimen și-i duse:

— Ecă ce am făcut; nimeni nu vré să-l cumpere. Trebuie să stăruiesc seșu sa me arunc în apă?

— Aide de! să te arunci în apă! Acest tablou este foarte bun. Lasă-mi-l să-l vând eu.

După trei zile, Corot trimitea cinci sute de franci tânărului pictor.

El nu făcuse alta decât, vânzând unul din tablourile lui, ceruse cumpărătorului să iea pe celalalt pe d'asupra, adăugând:

— Me însărcinez să-l plătesc cu cât face.

Și astfel făcu de mai multe ori.

Ceea ce este mai ciudat, este că neguțătorii de tablouri începură în cele din urmă să credă că protegiatul are talent și tractare direct cu dănsul.

Respunsul unui om distras.

Un om distras intră pe o portăresă despre bărbatul ei, care eră bolnav.

— Vai! a murit astă noapte, bietul om. Dta, care ai fost atât de bun pentru noi, cred că vei veni la înmormântare.

— Și când are să fie înmormântarea?

— Măne, la 12 ore.

— Măne, nu pot să viu . . . dar poimăne de sigur!

Taglioni și ducesa de Berry.

Taglioni, care a murit acum de curând, a locuit mult timp în Veneția; și când eră întrebată pentru ce, respundea:

— Pentru că din toate țările din lume, Veneția este

singura care are doue cerui: unul sus și altul jos.

Vieta ei aci o petrecea in gondola. Ea se ducea adesea la ducesa de Berry. Intr-o zi, când acesta ii ceruse să danseze ceva pentru săraci, raspuse:

— Pentru săraci, da, căci nu mai am curagiul a dansa pentru cei cari voiesc să petreacă.

Și pe când ducesa de Berry ii dicea că artistele cele mari erau niște adevărate principese, cari nu cad nici odată, Taglioni ii raspuse cu ore-care tristeță:

— Ca și celelalte! cu singura deosebire că cele cari cad de pe tron rămân tot principese și regine, pe când artistele cari cad dela înălțimea mândriei lor, nu se mai rădică nici odată.

Intre un doctor și principele Bismarck.

Se scie că principele de Bismarck suferă de nevralgie.

Acum in urnă chiamă pe cel mai ilustru doctor din Berlin. Acesta fără s'aștepte ca cancelarul să-l intrebe, ii descrie boala cu toate amănuntele ei, intemincu-se mai cu seamă pe feromenele interne. Cancelarul, mirându-se foarte mult, il intrerupse întrebându-l:

— Câți oameni ai omorit pentru a ave o pătrundere atât de mare?

— Nu atâția câți Escelinta voastră a omorit prin protocoalele sale, — raspuse doctorul inclinându-se.

Intre un poet și un secretar de diar.

Un conon care trece de poet se presintă la biurul unui diar pentru a-i publică niște versuri.

Secretarul redacțiunii, citind versurile, ii duse că ele nu rimază de loc.

— Oh! dle, — raspuse poetul, — decă s'ar ține seamă de toate mimicurile atunci nici odată nu s'ar mai face versuri!

Intre un creditor și un director de teatru.

Un creditor vine să reclame o datorie unui director de teatru; acesta se scuza cu o dramă, ale cărei venituri s'unt d'ntre cele mai modeste.

— Cu toate aceste, este o piesă care a făcut pe toți să plângă, — duse creditorul.

— Mai cu seamă pe mine! — murmură directorul cu convingere.

Prietenele.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 113. —

Coralia e fericită, căci bărbatul ei i-a cumpărat un prezent frumos: o statueta mitologică.

Și fiind că se simțesc atât de fericite, a chemat vr'o doue prietene să le arate prezentul și să asculte și laudele lor.

Ne place atât de mult s'auzim laudele prietenilor.

Ilustrațiunea reprezintă momentul acela, in care prietenele privesc statueta și laudă atențiunea bunului bărbat.

I. H.

Higienă.

Plantele ținute in casă. Se scie pericolul ce oferă ținerea plantelor in casă. Chiar și fructele variază atmosfera locuințelor. In adevăr, ele respiră in-

dată ce au fost rupte din copaci; respiră ca florile și ia din atmosferă oxigenul, eliminând acidul carbonic și chiar eterurile. Se înțelege foarte lesne că un vas cu pere seu mere nu pôte să facă nici un rău; dar ar fi foarte rău decă s'ar lăsa, de exemplu, o proviziune de fructe in apropierea unei camere de culcare. In asemenea caz se pôte espune cineva la un inceput de asfisie. Cât pentru flori, desoxigenațiunea ce operază respirațiunea lor in atmosferă este un fapt cunoscut astăzi de toți, dar ele presintă mai puține pericole de cât esențele ce respândesc. Florile c'un miros plăcut mai cu seamă, precum magnolia, iasomia, tuberosa, clematita, etc., ar trebui să fie depărtate din locurile inchise, și mai cu seamă in orele somnului. Bine înțeles că aceste considerațiuni nu tind a determină proscripțiunea generală a plantelor din apartamente. Cu toate acestea se pôte ține in casă plantele verzi, căutând însă a le depărtă de camerele de culcare in timpul nopții.

Nu citi nici odată in pat in pozițiune orizontală; acesta provocă o intindere a nervului optic foarte obositoare pentru vedere. Decă obiceiul este mai puternic de cât voința, fă ca neajunsul să fie intru câteva inlăturat prin tratamentul următor: la in fie-care seră câte o baie de ochi, de apă sărată; cu toate acestea nu pune prę multă sare, pentru a inlătură astfel ori-ce senzațiune care să-ți facă durere. Nimic nu este mai întăritor pentru vedere, și am cunoscut multe persoane cari s'au găsit foarte bine prin intrebuintarea acestui simplu și întăritor tonic. Nu forță nici odată ochii a lucră seu a citi la lumina unei luminări care nu luminează bine seu care este prę depărtată; această operațiune este tot atât de periculoasă pentru ochi ca și citirea unei cărți la lumina unui sôre ardețor.

Flori erna. Ecă un procedeu foarte bun pentru a face să crească florile erna: Taiati c'un ferestreu o ramură de copac: băgați-o in apă pentru a i se muia mugurii. Puneți in urmă această ramură intr-o cană caldă la o temperatură ca cea din apartamentele noastre, și așezați-o vertical intr'un vas cu apă in care veți amestecă var nestins, pe care-l veți scôte după doue-spre-dece ore. Vărsați apoi in această apă o mică cantitate de vitriol pentru a preveni putreziunea. După câteva ore incep să crească florile și foile din giurul lor.

Nu curățiți nici odată cu peria rochile de mătase. Este de preferit d'a le curăți c'un petec de flanelă; astfel veți scôte și praful ce se află in garnituri, și rochia nu se va uză indată. Cât pentru rochile de catifea, trebuie mai înteu a le bate c'o trestie, și apoi a le peria ușor c'o perie foarte fină.

Călindarul săptămânei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sôrele resare	Sôrele apune
------------	--------	--------	---------------------------------	---------------	--------------

Duminea 5 din pasesimi. Marc. X. 32—45 inv. 8.

Duminea	10 22	Mart. Condrat	6 0	6 10
Luni	11 23	Păr. Sofronie Patr.	5 58	6 12
Marti	12 24	Aureliu	5 56	6 13
Mercuri	13 25	Ad. M. Sf. Nikifor	5 54	6 15
Joi	14 26	Sf. Benedict	5 52	6 17
Vineri	15 27	Sf. Mart. Agapie	5 56	6 19
Sâmbetă	16 28	Sf. Mart. Saviu	5 48	6 21

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollôsy in Oradea-mare.